

KHI NÀO BẠN NÊN LO LẮNG VỀ DI TRUYỀN UNG THƯ

Khi trong gia đình bạn có nhiều người cùng mắc một căn bệnh ung thư nào đó, nguyên nhân phổ biến nhất có thể do các thành viên trong gia đình bạn cùng tiếp xúc với một chất độc (tác nhân gây ung thư), ví dụ như cùng phải tiếp xúc nhiều với khói thuốc lá; sống trong môi trường nhiễm dioxin... tuy nhiên, một nguyên nhân khác cũng có thể xảy ra đó là bệnh ung thư bị gây ra bởi một đột biến gen di truyền (ung thư di truyền). Có một số đặc điểm có thể giúp nhận biết bệnh ung thư được di truyền trong gia đình, ví dụ như:

- Nhiều thành viên trong gia đình cùng mắc một loại ung thư hiếm gặp (ví dụ như: ung thư thận).

- Các thành viên trong gia đình mắc ung thư ở lứa tuổi trẻ hơn bình thường (ví dụ như bị ung thư ruột kết từ năm 20 tuổi).

- Có thành viên bị mắc nhiều loại ung thư (ví dụ như có nữ giới bị mắc cả ung thư vú và ung thư buồng trứng).

- Bị ung thư cả 2 bên ở các cơ quan có cấu trúc theo cặp (ví dụ, cả hai mắt, cả hai quả thận, cả 2 vú...).

- Trong gia đình có anh, chị em ruột cùng bị ung thư từ thời thơ ấu (ví dụ như cả anh trai và em gái đều mắc sarcoma).

- Nhiều bệnh ung thư thời thơ ấu trong một tập hợp các anh chị em ruột (như sarcoma trong cả một anh trai và một em gái)

Trước khi kết luận rằng gia đình bạn đang có một căn bệnh ung thư di truyền, đầu tiên bạn cần thu thập một số thông tin. Đối với mỗi thành viên trong gia đình bị mắc bệnh ung thư, bạn cần xem xét các thông tin sau:

- Người mắc bệnh ung thư là ai? Thành viên đó có mối quan hệ thế nào trong gia đình?

- Bệnh ung thư bị mắc là loại nào? Ung thư phổ biến hay ung thư hiếm gặp?

- Thành viên đó bị mắc bệnh ung thư vào năm bao nhiêu tuổi?

- Thành viên đó có bị mắc nhiều bệnh ung thư hay không?

- Thành viên đó có hút thuốc, tiếp xúc hoặc làm việc trong môi trường có chứa tác nhân gây ung thư hay không?

Khi trong gia đình có những người ruột thịt bị mắc bệnh ung thư, như cha mẹ hoặc anh, chị, em ruột thì bạn cần lo lắng về nguy cơ ung thư di truyền nhiều hơn so với khi những người họ hàng xa hơn bị mắc bệnh. Ngay cả khi bệnh ung thư đó bị gây ra bởi một đột biến gen, thì nguy cơ bạn bị di truyền gen ung thư sẽ thấp hơn nếu bạn có quan hệ họ hàng xa hơn với người đã bị xác định là mắc bệnh ung thư.

Việc xem xét cả hệ của cả 2 bên gia đình (cả họ nội và họ ngoại) cũng rất quan trọng. Nếu bạn có 2 người thân bị mắc bệnh ung thư, mà 2 người này cùng ở một bên họ hàng (cùng là bên ngoại hoặc bên nội) thì sẽ đáng lo ngại hơn là mỗi người một bên (một người bên ngoại, một người bên nội).

Loại ung thư mà người thân của bạn mắc phải cũng là một vấn đề cần lưu ý. Nếu người thân của bạn bị mắc một loại bệnh ung thư hiếm gặp thì cũng sẽ đáng lo ngại hơn là người đó mắc một loại bệnh ung thư phổ biến. Và nếu nhiều người thân bị mắc cùng một loại bệnh ung thư thì đáng lo ngại hơn là những người thân này bị mắc những loại bệnh ung thư khác nhau. Tuy nhiên, trong một số hội chứng ung thư di truyền theo gia đình, một vài loại bệnh ung thư thường có vẻ có liên quan đến nhau. Ví dụ, ung thư vú và ung thư buồng trứng thường có liên quan với nhau trong gia đình có hội chứng ung thư vú và ung thư buồng trứng di truyền (HBOC).

Ung thư ruột kết và ung thư nội mạc tử cung có xu hướng xuất hiện cùng nhau trong hội chứng được gọi là “*hereditary non-polyposis colorectal cancer*” (HNPCC), còn được gọi là hội chứng Lynch.

Độ tuổi của người bị mắc ung thư cũng rất quan trọng. Ví dụ, bệnh ung thư ruột kết thường hiếm gặp ở những người dưới 30 tuổi. Nếu bạn có 2 người thân hoặc nhiều hơn, bị mắc ung thư ruột kết ở độ tuổi dưới 30, đó có thể là một dấu hiệu của hội chứng ung thư di truyền trong gia đình. Mặt khác, ung thư tuyến tiền liệt rất phổ biến ở người lớn tuổi. Do đó, nếu cả bố và anh trai của bạn đều bị mắc ung thư tuyến tiền liệt khi họ ở tuổi 80, thì khả năng bệnh ung thư này gây ra do di truyền là rất ít.

Khi bạn có nhiều người thân mắc cùng một loại bệnh ung thư, bạn cần chú ý xem bệnh ung thư này có liên quan đến việc hút thuốc lá hay không. Ví dụ, ung thư phổi thường là do hút thuốc, rất nhiều trường hợp các thành viên bị mắc ung thư phổi sống cùng trong một gia đình có người nghiện thuốc lá. Trong những trường hợp như thế này, nguyên nhân ung thư là do hút thuốc lá cao hơn nguyên nhân di truyền.

Phạm Nhân dịch

Nguồn: www.cancer.gov

Để tìm hiểu thêm về di truyền ung thư, bạn có thể tìm kiếm hoặc liên hệ một số tổ chức như:

Tổ chức quốc tế:

1. Viện ung thư quốc gia Mỹ - National Cancer Institute

Tel: 1-800-422-6237)

Web site: www.cancer.gov

2. Hiệp hội tư vấn di truyền quốc gia Mỹ - National Society of Genetic Counselors (NSGC)

Tel: 1-312-321-6834

Web site: www.nsgc.org

Tại Việt Nam:

1. Hội ung thư Việt Mỹ

Tel: 714-751-5805

Website: <http://www.ungthu.org/tailieu/>

2. Bệnh viện K

Tel:.....

Website: <http://benhvienk.com/>

3. Trung tâm tư vấn di truyền và ung thư Bionet

Tel: (+84) 04. 6682 1301

Website: <http://tuvanditruyen.com>

TT TƯ VẤN DI TRUYỀN VÀ UNG THƯ BIONET